

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:

Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl. — cr.
" " " " 1/2 anu . . .	2 " 50 "
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 " — "
" " " " 1/2 " 3 " 50 "	

Pretulu insertiunilor:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contien cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.
--

Corespondintiele se se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogic-teologicu, era banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.

Sinodulu eparchialu aradanu.

(Continuare).

Siedinti'a din 27 Aprile. Se presenta petitiunea comunei bisericesci din Jadani, prin carea cere a fi scutita la interventiunea sinodului de a solvi sum'a de 24 fl v. a. in fondulu regnicolaru de pensii in vetiatoresci, si a versa acesta suma in fondulu nostru propriu de pensii in vetiatoresci. Se transpune la comissiunea petitionaria.

Dionisiu Cadariu, raportorul comissiunei episcopesci cetesce-raportulu asupra activitatii senatului episcopescu dela Consistoriulu din Aradu pe anulu aspiratu.

Din acestu raportu se vede cumca comunele de sub jurisdicțiunea Consistoriului din Aradu posedu un bani gata 39.933 fl 98 cr. in obligatiuni 481.305 fl 86 cr. si in pretensiuni sum'a de 69.749 fl 69 cr. la olalta sum'a totala de 590.989 fl 3 cr. Sinodulu la cunoscintia si totodata se insarcina consistoriulu aradanu, ca prin organele sale se mijlocesca asigurarea legala a pretensiunilor mai insemnate de verile bisericesci.

In conformitate cu conclusulu sinodalu de anu nr. 111 consistoriulu presentéza unu conspectu generalu despre fundatiunile bisericesci si scolari in districtulu seu, din care resulta cumca aceste fundatiuni acceptandu fundatiunile din protopresbiteralu Timisorei, despre cari nu s'a facutu inca raportu oficiosu consistoriului, facu laolalta sum'a de 43.616 fl. 57 cr.

In urm'a insarcinarii primite dela sinodulu de anu sub nr. 153 relativu de petitiunea mai multoru credintiosi-ortodoxi din Giula-germana, in meritulu sedarei sesiunei parochiale din Giula-magiara, in favoarea dotatiunei parochului loru, consistoriulu raporta cumca pe bas'a eruariloru facute in acesta prietate petentii nu-si potu forma, dar nici nu-si potu documenta nici unu titlu legalu in favorulu cererei loru, pentru ca de alta parte comunitatea bisericesca din Giula-magiara documentéza pe deplin cumca sessi-

unea parochiala de sub intrebare este si forméza proprietatea sa exclusiva. Se ie spre sciintia.

Conformu conclusulu sinodalu de sub nr. 248 din anulu trecutú, relativu la rogarea lui Luca Deheleanu si consociloru din Conopu, pentru acordarea unui imprumutu de 300 fl din fondurile diecesane pentru scopulu edificarei unei case parochiale se raporta din partea consistoriului cumca a incredintiatu pre protopresbiterulu tractualu se constate atatu necesitatea acestui edificiu catu si modulu de asigurarea imprumutulu cerutu, si cumca acesta cauza fiindu in curgere se astepta resultatulu cercetarei ordinate in faci'a locului. Sinodulu ie la cunoscintia.

In urm'a insarcinarii primite dela sinodulu de anu, consistoriulu castigandu-si informatiunile despre esistinti'a fundatiunei de 1000 fl. v. a. infiintata pe sem'a bisericeii ortodoxe romane din Galsia prin fericitul Georgiu Popa, fostulu comite supremu alu comitatului Aradu, dupre copi'a testamentulu s'a constatat cumca esecutorele acestui testamentu este Florianu Varga, jude regiu din Solnocn, in manile caruia se afla si capitalulu fundationalu de 1000 fl., pe carele esecutorele testamentaru, in urm'a provocarei emanate dela acestu consistoriu, a promis ca pana la 1 Iuliu 1878. lu-va depune la tribunalulu regescu aradanu pentru de a fi transpusu consistoriulu spre ingrigire conformu destinatiunei date prin vointi'a fericitulu fundatoriu. Sinodulu primesce acestu raportu spre cunoscintia si insarcinéza pe consistoriulu aradanu, ca in casu de lipsa se ie dispusetiuni pentru asigurarea acestei fundatiuni.

Referitoriu la fundatiunea Lazaru Scarlatu din Timisiora, pentru ajutorarea tineriloru romani si serbi, consistoriulu, neprimindu datele recerute despre acesta fundatiune dela protopresbiterulu concerninte, nu se afla in pusetiune de a raportá despre starea ei. Sinodulu indruma consistoriulu aradanu, ca pana la finitulu anulu curentu se indeplinésca insarcinarea primita dela sinodulu de anu in respectulu fundatiunei Lazaru Scarlatu.

In sensulu concludului de sub nr. ¹³⁷/₁₈₇₇, prin care se ordina revisiunea tuturor fundatiunilor, ce stau sub control'a consistorieloru din Oradea-mare si Aradu si raportarea asupra rezultatului revisiunei, consistoriulu din Aradu raportéza cumca socotile fundatiunei Zsigaiane de pe anii 187⁴/₅, 187⁵/₆ si 187⁶/₇, primindule de abia pe capetulu lunei lui Aprile, i-a lipsitu timpul trebuintiosu pentru revisiunea loru. In urm'a propunerii comisiunei episcopesci, Sinodulu alege din sinulu seu, in scopulu revisiunei socotiloru fundatiunei Zsigaiane, de pe anii mentionati, o comisiune speciala de trei membrii in persónele deputatoru sinodali G. Cratiunescu, T. Papu, Alesiu Popoviciu, cu insarcinarea ca despre rezultatulu revisiunei se presinte raportu la acestu sinódu inca in decursulu sesiunei sale presente.

Urméza raportulu cu darea de séma asupra manipularii fondurilor si fundatiuniloru diecesane:

1. Fondulu generalu eparchialu posedé in pretensiuni sum'a de 16.849 fl 55¹/₂ cr. din cari substragendu-se erogatiunile de 13.741 fl 95¹/₂ cr. v. a. restulu face sum'a de 3.107 fl 60 cr. Din acésta suma generala substragendu-se detori'a la fondulu clericalu tassulu alu II-le 335 fl 99¹/₂ cr. starea activa a fondului generalu eparchialu face sum'a de 2.771 fl 60¹/₂ cr.

Se obsérva in sa cumca aci nu sunt computeate pretensiunile restante ale fondului generalu eparchialu in sum'a de 39.460 fl 4 cr. din caus'a nesigurantie loru.

In legatura cu acést'a consistoriulu raportéza mai de parte, cumca amesuratu decisulu sinodalu de sub nr. 112/877 a intreprinsu licuidarea pretensiuniloru vechi in sum'a de 41.082 fl 32¹/₂ cr. Considerandu in sa ca de o parte ca operatiunea acést'a nu este pe deplina terminata; considerandu de alta parte cumca in privintia acést'a propunerile facute de castra singuraticele oficie protopresbiterali diferu unele de altele; considerandu apoi ca trebuintiele conservarei si a functionarei institutiuniloru nóstre bisericesci nu suferu stergerea totala a pretensiuniloru restante din cestiune; considerandu in fine cumca prin o asemenea decretare de stergerea acestoru restantie in favorea unoru tienuturi mai bogate s'ar face mare nedreptate altoru tienuturi mai serace, care au depuratu in mare parte aceste detorii a le loru, precum sunt protopresbiterale Lipovei, Totvaradiei si Borosineului, dupa ascultarea raportului si a opiniunei comisiunei, raportulu despre starea fondului generalu eparchialu se ié spre scire si consistoriulu se insarcinéza a intreprinde cele de lipsa, ca restantie din cestiune, dupa putintia, se se incaseze macar in mai multe rate anuale si in sumele posibili, ér in privintia sumelor neincasabili, pe sesiunea viitóre sinodale se pregátésca si prezenteze acestui sinódu o propunere de stergerea loru.

2. „Fondulu resiedintiei episcopesci“ cu finea anului 1877 posedé unu capitalu in sum'a de 25.365 fl 12 cr. Se ié la cunoscutia.

3. Fondulu instructu episcopescu“ cu finea anului 1877 consta in sum'a de 12.476 fl 95 cr. Sinodulu ié spre scire si decide ca detori'a de 1360 fl 48 cr. capitalu si interese, ce pretinde epitropia fonduriloru comune dela acestu fondu, dupa ce legalitatea acestei pretensiuni s'a constatatu prin o comisiune mista, conformu concludelor sinodali de sub nr. 90/874 si 107/885 se se escontenteze indata ce se vor incasa unele pretensiuni a le fondului instructu, ce stau sub procesu.

4. „Fondulu tassulu alu II-le“ clericalu consta cu finea anului 1877 din sum'a de 1400 fl 47¹/₂ cr. Se ié la cunoscutia insarcinandu de nou consistoriulu de a satisface pana la proxima sesiune sinodala hotaririi aduse de acestu sinódu sub nr. 116/877 in privintia licuidarei pretensiuniloru restante ale acestui fondu.

5. „Fondulu tassulu alu III-le“ preparandialu cu finea anului 1877 consta din sum'a de 673 fl 43¹/₂ cr. Se ié la cunoscutia si in drumu consistoriulu a incheia pana la proxima sesiune sinodala licuidarea pretensiuniloru restante ale fondului.

6. Fondulu capelei episcopesci din Aradu-Gaiu consta cu finea anului 1877 din sum'a de 263 fl 27 cr. ce o posedé fondulu ca pretensiune activa la comun'a bisericesca romana ortodoxa din Aradu-Gaiu. Se ié spre scire.

7. Fondulu bibliotecei preparandiale cu finea anului 1877 consta din sum'a de 270 fl 84 cr. Se ié la cunoscutia.

8. Fondulu foiei incetate „Lumina“ face in pretensiuni restante la comunele nóstre bisericesci si la privati in totalu sum'a de 1517 fl 84 cr. Se ié la cunoscutia si se insarcina de nou consistoriulu ca se termineze licuidarea acestoru pretensiuni si despre rezultatu se reporte in sesiunea proxima a sinodului ordinariu.

9. Fondulu pensiuniloru invetiatoresci costa din sum'a de 5774 fl 32 cr. din cari in sum'a de 620 fl 31 cr. efectivamente, ér alalti sunt in restantia. Se ié spre scintia.

In legatura cu raportulu acést'a despre starea fondului de pensiuni invetiatoresci, deputatulu sinodalu Mircea B. Stanescu ié cuventulu si desvolta matórele:

De óre-ce in meritulu fondului de pensiuni pentru invetiatorii confesionali, conformandu-ne alineamentulu ultimulu din §-lu 31. alu art. de le XXXII. d'in 1875., ni-am facutu detori'a, fiindu consistoriulu nostru aradanu, in decursulu terminatulu impusu sub nrulu ¹⁶⁹⁴/₁₈₇₂. secol. a notificatu inaltu ministeriu de cultu si invetiamentu, ca voimu indatarea propriului nostru fondu indicatu mai susu, da in virtutea autonomiei nostre bisericesci nu in mod singulariu numai ci pentru cuventulu de uniformitate si generalitate cu estindere preste intrég'a provincie metropolitana, éra sinódele nóstre cu concludese

de sub nr.ii: ^{145/875} · ^{254/876} · ^{161/877} · in continuu au sta-
ruitu si solicitatu chiaru infintierea acelu fondu,
avisandu chestiunea la Maritul congressu nationale-
bisericescu, ca la singur'a sa competintia; de órece
a-fora de statntulu nostru organicu, sanctionatu si
promulgatu cu putere de lege, chiaru si provocata
lege civile permite infintierea unui asemenea fondu
generale, dupa ce ea in sa-si a instituitu unu deose-
bitu fondu asemenea generale: regnicolaru adica, si
dupa ce ea in sa-si aviséza facultatea in terminulu „egy-
házi főhatóságok“ la competintia forului nostru su-
premu, care este numai Maritul congressu nationale-
bisericescu; de óre ce inse, cu durere trebuie se re-
cunóscemu, că Maritul nostru congressu, prorogatu
numai o-data dejá de preste 3 ani, a-fora de vin'a
lui, nu s'a mai potutu intruni, ca se se enuncie in
acést'a materia a lui, si asia inaltulu intimatu mi-
nisteriale emanatu sub nrulu ^{32642/877} · fora temeiu aplica
la noi consecuintia esirei din terminulu legale de
4 lune, respective acelu prelongitu pona in 30 Ia-
nuar. 1876. cu unu altu intimatu ministeriale de da-
tulu: 30. Dec. nou, 1875. nr. 32385. cu atât'a mai
alesu, cu câtu legea indicata in decursulu loru 4 lune
nu cere infintierea deseversita a propriului nostru
fondu, ceea ce in modulu indegetatu a priori erá o
imposibilitate absoluta, ei numai insinuarea separatei
nóstre vointie, ceea ce, precum am aretatu, s'a fa-
cutu in regula, si asia in sfersitu de óre ce intima-
tulu ministeriale nu se póte pune preste lege in pa-
gub'a dreptului nostru rezervatu: propunu, „ca
Venerabilulu Sinodu eparchialu prin o comissiune
de 3 alegenda din sinulu seu se faca o represen-
tatiune in scrisu la inaltulu guvern, rugandu-lu, ca
din motivele defasiurate in principiile de mai susu
se binevoiéscu a-si revocá in tóte consecuintiele sale
de pona acum intimatulu seu de sub nrulu ^{32642/877} ·
care indetoresce pre invetiatorii nostrii confesionali a
participá la fondulu de pansionari regnicolaru sco-
tiendu-ne din dreptulu nostru de a infintia unu ase-
meme propriu fondu generale, séu celu pucinu se bine-
voiéscu a suspende punerea lui in aplicare pe mai de
parte, pona la resolvirea in modu competente a Ches-
tiunei de catra congressulu nostru bisericescu, si ca
acést'a cu urgentia se se póta facilitá, Venerabilulu
sinodu se indrume consistóriele sale, ca se adune
tóte datele statistice ce se receru precum in gene-
rale, de scopu, asia si in speciale de §. 31. art. leg.
XXXII. din 1875. si procurate o-data acele, si pona
la convocarea congressului, numai decâtu se le sub-
stórna, ca de materialu, la inaltulu presidiu congre-
sionale, avendu consistóriele nóstre prin inspectorii sei
regnicolari a aduce la cunosciintia intregului corpu in-
vetiatiatorescu confesionale precum intimatulu inaltului
ministeriu, asia si representatiunea nóstra ce i-o ad-
resámu in numele dreptului nostru rezervatu“.

Propunerea deputatului M. B. Stanescu se pri-
mesce si pentru compunerea representatiunei catra
inaltulu guvern se alege o comissiune speciala in
persónele deputatiloru Vincentiu Babesiu, Ioanu P.

Desseanu, Mircea B. Stanescu, Vasiliu Paguba si
Georgiu Popa.

10. Fondulu sinodalu congressualu consta din sum'a totala de 1578 fl. 82 cr. Se ié spre scire.

11. Fondulu pentru administrarea invetiamentului in diecesa consta din sum'a de 5381 fl. 14 cr. din cari in sa numai 3569 fl. 14 cr. sunt siguri, erá restulu este in pretensiuni greu incasabile. Sinodulu ié la cunosciintia si insarcinéza consistoriulu cu asigurarea si incasarea posibila a pretensiuniloru.

12. Fondulu institutului pedagogicu-cle-
ricalu constitue parte in pretensiuni de diferita na-
tura, parte in bani gata, peste totu sum'a generala
de 4048 fl. 24 cr. Se ié spre scire indrumandu-se
consistoriulu de a incasá cu posibila urgentia preten-
siunile restante ale acestui fondu.

13. Fundatiunea lui Patriciu Popescu
cu finea anului 1877. face sum'a de 200 fl. 38 cr.
Se ié spre cunosciintia.

14. Fundatiunea lui Paffy cu finea anului
1877. consta din sum'a capitala de 12,210 fl. 19 cr.
Se primesce spre scire.

15. Fundatiunea Gavriilu Fauru cu fi-
nea anului 1877. face preste totu sum'a de 6965 fl.
11 cr. Se ié spre cunosciintia.

16. Fundatiunea contelui Almássy face
sum'a capitala de 1934 fl. 14 cr. Se ié la cunosciintia.

17. Fundatiunea contelui Forray consta
din sum'a de 522 fl. 97 cr. Se ié spre scire.

18. Relativu la fundatiunea Birta-Ghibaiana se
anuncia cumca in acést'a privintia se va presentá unu
raportu separatu din partea comitetului fundationalu
amesuratu conclusului de sub nr. ^{127/877} · Se ié la cu-
nosciintia.

Din conspectulu sumariu despre fondurile si fun-
datiunile eparchiali resulta cá:

1. Din capitalele comunelor bisericesci se afla
depuse spre fructificare in cas'a de pastrare prim'a
aradana, noua aradana, a Banatu-Comlosului, precum
si la institutulu „Albina“ sum'a de 8133 fl. 20 cr.;
in cas'a de feru consistoriala in obligatiuni se afla
428 fl. 88½ cr. éra in bani gata 27 fl. la olalta
sum'a de 8589 fl. 8½ cr.

2. Totu din acestu conspectu invederéza cá in
cass'a de pastrare prim'a aradana cu finea anului
1877. a remasu elocata o suma de 51,534 fl. 23 cr.
in capitale ale tuturor fonduriloru si fundatiuniloru
diecesane. Acestu raportu se ié la cunosciintia.

Censurandu-se si aprobandu-se socotile monastirei
Hodosiu-Bodrogu de pe anulu 1876, din acéste re-
sulta cá venitele acestei Monastiri pe anulu 1876.
au facutu sum'a de 6813 fl. 89½ cr, spesele 6610
fl. 76 cr. prin urmare remanintia cassei in bani gata
é 212 fl. 13½ cr.

Totu din acestu raportu se vede cumca parintele
Archimandritu alu Monastirei Hodosiu-Bodrogu, in
contra insarcinarii ce i-s'a datu din partea consisto-
riului inca si astadi totu numai in slovena substerne

socotile, éra inventariulu despre averile monastirei de felu nu-lu comunica senatului episcopescu. In urm'a propunerii acestui consistoriu si dupa ascultarea opiniunii comisiunii, sinodulu primesce spre scire rezultatulu reviziunii socotiloru acestei monastiri de pe anulu 1876. si decide totodata ca parintele archimandritu in sensulu §-lui 175. din statutulu nostru organicu se se indatoreze prin senatulu bisericescu ca socotile monastirei Hodosiu-Bodrogu se le presente si in limb'a romana dinpreuna cu inventariulu.

Se citeste proiectulu de bugetu atátu pentru trebuintiele consistoriului aradanu cátu si pentru trebuintiele cultului si instructiunii publice, care se primesce de basa a discutiunii generali; in vedere insa cá unele alocatiuni din aceste bugete nu corespundu tituleloru bugetarie, avendu mai de parte in vedere cá mai multe sume votate sub decursulu acestui sinodu nu sunt trecute in bugetu si in fine pentru facerea de economii si reductiuni posibili, Sinodulu retrimite aceste proiecte la comisiunea episcopésca, pe carea o indatoreza a raportá la capetulu sesiunii sinodali de facia,

(Va urmá).

Despre scóla in genere, si despre cea crestina ortodocsa in specie.

(Continuare).

VI.

Din cele ce s'au disu aci in generalu, in interpretare speciala ne atrage mai antaiu atentiunea „*Sciinta Religiounei*.” *Diderot* in meditatiunile sale despre „*Educatiunea publica*” si-incepe planulu seu de invetiamentu cu religiunea. „*Acést'a va fi dice elu totudeauna lectiunea cea mai d'antaria si de tóte dilele.*”¹⁾ Sciinti'a religiunei se póte espune si predá numai in scoli, éta insemnatarea scoliloru! Scolile la noi sunt mai de multe clase, antaiu sunt scoli inferioare precum cele elementari, primare, si sunt scoli superioare precum: gimnasiile, liceile si universitatile. In cele inferioare care se incepe cu scol'a din satu, precum de demulta asia si acum, sciinti'a religiunei se preda ceva mai pe largu, nu asia si in cele superioare precum in gimnasil, licee si universitati, unde sciinti'a religiunei atáta e de restrinsa de profanismulu pseude liberalu, incátu lui Dumnedieu abia s'au mai lasatu unu picu de locu acolo, lui Dumnedieu! pe care a-lu cercá, a-lu aflá, si a-lu tractá a fostu studiulu si deprinderea cea mai placuta a filosofiloru antici, dela *Tales* incepandu pana la celu mai depe urma filosofu. De aceea nu e mirare cá in dilele nóstre tinerii esiti din scolile inferioare si intrati in cele superioare esu din aceste cu mai pucina cunoscintia despre Dumnedieu decátu candu a intratu. Ba se afla tineri esiti din universitati, carii forte pucina cunoscintia au despre fiinti'a lui Dumnedieu séu daca si au vre-o cunoscintia, aceea se cuprinde in a-lu profaná, injurá, cá nu exista, nu este, ci totu ce vedemu e o natura avendu caus'a esistintiei sale in sine, care e din eternu si fara fine de nime creatá. Acestia in locu de a merge si alergá la locul museloru divine la „*Biserica*

Domnului” unde se áuda si se asculte invetiaturile cele recreátore de sufletu si inaltátore de inimi ce se propun despre creatoriulu, rescumperatoriulu si mantuatoriulu loru, pe care pe intrecute si fora deschilnire l'au cantatu eruditii timpului trecutu precum theologii, poetii si istoricii, si acolo se caute mangaierea sufletésca si indestularea inimii ei in acelasi timp, ca de multe ori alta data, curgu si alerga la cas'a perdiarei, la cafanea jidanului, inimiculu religiunii, natiunii, si esistintiei sale proprie, o casa plina de tóta necuratieni'a, spurcatiunea si nemorala; acelu petrecu in mare parte dilele si noptile vietiei loru in lucrari stricatioase, nemorale si nedemne de chieamarea omenésca, precum sunt: jocarea in carti, beutur'a spirituoseloru, desfranari sensuale, in perderea timpului asignatu pentru castigarea sciintiloru necesarii spre a-se pregati ca se póte candva deveni membrii de onóre in societatea omenésca, si civi folositori statului in care s'au nascutu. Ast-feliu m departe perdiendusí averea cea cu atáta sudóre castigatá de parinti si stramosii sei, si in urmarea neodibnei trupesice si sufletesice perdiendu-si chiaru sanatatea si in fine si vietii'a, cáci ce pote vedea omulu in fati'a astoru feliu de tineri alta, decátu o colóre palida, ochii apunatori si intrati in capu, membre tremurande, peptu atacatu de tusa si tífica, cu unu cuventu unu corpu care represinta pre pamenímórtea in vietia. De aci provinu in timpurile si dilele nóstre atátea casuri nenorocite, cá cei mai multi tineri se padescu inainte de timp si pieru in etatea cea mai frumoasa. Acestia sunt cei ce au parasitu calea religiosita si au plecatu pe calea nereligiositaiei, unu adeveru, pe care nime nu-lu póte disputá cáci istori'a ne arata cá in timpul candu a fostu omenimea mai religioasa a progresat in numeru, erá decandu au pasitu inainte irreligiositatea scadiutu in numeru, putemu luá pentru esemplu patri'a nostra *Ungaria*, care dupa conscripti'a dela 1869 din preantrecutu cu tierile anecsate a avutu o populatiune de 15.000.000, de atunci pana la 1878, adeca in decursu de 8 ani dupa datele statistice despre miscarea poporului, patri'a nostra afla intrunu scadiemantu de 2.000.000 adeca dela 15.000.000 au scadiutu la 13.000.000 de locuitori; va se dica nume in cursu de 8 ani atáta prapastie, dar de va merge lucrul totu asia, cáci semne de a se fi reintorsu lucrulu mai spre bine nu se vedu, unde o se ajungemu?! Se frundierimur patri'a lumii si vomu vedé cá tóte natiunile ce s'au stins si peritu din cartea vietiei, s'au ruinatu prin propri'a lor imoralitate si irreligiositate, putemu noi se ne scaldamu tardiu macaru in vinu de *Cipru* ca strabunii nostri romani nimicu nu ne va folosi daca nu ne vomu ingrigi de timpuriu, si nu ne vomu nisui a starpi si contrastá reulu „*pro cipsis obsta, sero medicina paratur.*”

Asia dara vine intrebarea, cum s'ar poté contrastá reulu ce ne amintia cu periré la usile nóstre, candu afora cleru nu e nime, cáci toti ne au parasitu, s'au abatutu de noi si s'au confederatu si aliatu cu reulu acest'a in care ne vine a deplange cu profetulu: „Cum s'a negritu aurulu cum s'a schimbatu fati'a aurului?” ba inca arunca in vitorii Domnului cu totu feliulu de necuviintie pentru acestia nu sucurgu pasiuniloru loru lumesci si de aici atáplangere asupra loru „*Hinc illae lacrimae?*”

Modest'a mea parere este, cá incátu s'au lasatu reulu religiunii in aceste scoli, de timpuriu se ne ingrigimu spre catecheti apti si provediuti cu cunoscintie fundamentale; preotulu ortodocsu apoi care se afla in calitate de catechetu pe langa aceste scoli, gimnasil, licee si universitat, trebuie se stee la culmea chieamarei sale, si se-si implinescatorinti'a cu punctualitate nunumai din oficiu ci si din vingeru si se fie condusu de aceea convingere, cá invetiaturile ce le propune nu sunt inventiuni omenesci, ci invetiaturu si adeverusi descoperite de Dumnedieesculu spiritusant'a evanghelie si scrierile Apostostoliloru; trebuie ca catechetulu se fie plinu de gratie, si cuvintele sale se áuda

¹⁾ Van Bommel despre principiile adeveratei educatiuni publice Veszprém 1847. pag. 266.

putere atragatoare, ca tinerimea se se intereseze si se-lu as-
culte cu atentiune si placere, si se-se convinga despre cal-
dur'a credintiei, se le misce internulu ca credinti'a cres-
tina care la ei e urmare rationala „*obsequium rationale*“ se-o
placa si iubésca, se se conforme a traí dupa prescisele ei,
si a fi gata a si muri pentru dens'a, ce numai asia se va
puté ajunge, daca cethichetulu va probá prin fapta cele
le propune, adeca daca din densulu se va reoglindá luc-
rulu fapteloru bune, si pretutindenea va aparé ca lumin'a
stralucitóre „*ut lux fulgens*“. Catichetulu se instrueze pe
elevii sei, dupa prescisele evangeliului, se-ii intarésca in
credinti'a strabuna si se le arete cu exemple din viéti'a
comuna, cá numai singura acést'a e mantuitóre si duce la
scopu, celelalte sunt numai efemere, si se nisuésca a-ii tiené
de parte de peccatele ocasionale si consvetudinale. Trebuie
se fie cu deosebita privire la dubietatile, care intru invet-
iatur'a diferiteloru objete se potu radica in mii si mii de
forme in sufletului cugetatoriu, si la contradicerile cu cari
se infalnesce si se vor intalni in conversari si in cetirea
diverseloru invetiaturi. Dara mai vertosu trebuie se fie cu
atentiune preotulu catichetu la cursulu intregi vietii a veni-
torului elevului seu, ca unu asemenea tineru din o stare
mai avuta in viéti'a sa, se nu fie inselatu de principiulu
seu, de comoditatea si dispusetiunea cea rea, si de lucsulu si
cambulu celu stricaciosu, amagitoriu a lumei. Nu trebuie se zeuite
catichetulu ortodocsu cá spiritulu cuezatoriu a tinerului
voindu a se eliberá de catusiele disciplinare a scoliloru de
pana acuma, e in stare o data a lapadá si vadia spiritului
ocrotitoriu a bisericeii, si afla destule cause, dupa sine veri-
ficátóre, ca totu positivismulu inca si misteriiile Religiunei,
se le póta trage la critic'a libera a sciintiei, a le combate
si a se face independentu de religiune,

Asia dara ca catichetulu ortodocsu se póta si se scie
trece nevatamatu preste atátea dubietati si virtejuri nepre-
vedute, si ca religiunea se nu pata vreunu naufragiu preste
atátea yaduri, e neaparatu de lipse, ca se-si otielésca pep-
tulu bine, cu cele mai solide convingeri a credintiei, ce,
numai asia se-va poté intemplá daca catichetic'a se va basá
pe fundamentulu sciintiei, daca se va predá de unu indi-
vidu plinu de sciinta si spirit, intrunu tonu plinu de mi-
seresma, si viéti'a crestinesca o-va scí redesteptá prin intre-
prinderile sale cele energice, ca asia tinerulu, care in mare
parte e deprinsu in elementele principale ale sciintiei, inse-
prin farmacatoriile lumei acestia se clatina pre totu pasiulu,
se-si póta castigá sufletului seu credinti'a luminata, se-i-se
incaldiesca inim'a si simtiurile ca se recunósca rationalu si
logicu bas'a fundamentala si genuina a credinintiei crestine,
catra acést'a se arate cea mai mare onore, dragoste si
supunere, ca tóte afacerile vietiei sale esterne si interne se
acomode dupa prescisele acesteia; ca asia invetiachelulu
ortodocsu, care pentru clasicitatea antea greca- si romana
studiaza fabulele poetice despre Dumnedieii cei falsi aces-
ora, se fie acasa si in cunoscerea istoriei mantuatoriului seu,
si care a invetiatiatu a cunósce in parti serbatorile mitolo-
gice, se nu se mire cá unu animalu irationalu candu va
spara in biserica sa spre cultulu acesteia, ci ca se pricepa
si aci invatiaturile simbolice a mantuirei sale, care in celu
mai admiratu modu sunt acomodate naturei sale.

Trebuie mai departe ca parintele catichetu se arate cu
exemple din vietii a santiloru parinti, cá acestia de si au
fostu cei mai mari filosofi ai lumei si timpului seu, incátu in-
tusi filosofi pagani sub numele lor si-odau opurile
sale, precum sub numele lui *Ioanu, Vasilie, Grigorie, Ori-*
geniu si alti; totusi din ei s'au reoglindatu in celu mai splen-
didu modu religiositatea, pentru care au fostu gata a primí
persecutiuni si mórté. Trebuie se face provocari si la bar-
bati profani ai timpului recente, pre cari cei tinerii ii tienu
de magistrii si mentorii sei, si se le arate cá acestia, totu-
deacuna au manecatu in scrierile lor din punctulu religiosi-
tati, si au fostu condusi de ideii a maretia „cá educarea

morala religiosa e garanti'a cea mai buna atátu pentru fer-
ricirea singuraticiloru cátu si pentru inffiorarea staturiloru.
Daca acést'a lipsesce atunci e zadarnica tóta educatiunea
si tóta scol'a, ba e chiar stricaciósé si periculósá. *Franché*
celu mai serbatu si renumitu pedagogu a secului 18 si
fundatoriulu casei orfanale din *Halle*, in renumit'a sa sis-
tema si planu de educatiune dice: „La tóta educatiunea sco-
pulu finalu trebuie se consiste in pia cunósceere alui Dum-
nedieiu si chrestinismului curatu, numai prin aceste se va
promová marirea lui Dumnedieiu între ómeni, cáci numai
omulu piosu póte fi cive bunu a societatii omenesci; fara
adeverata pietate, tóta sciintia, tóta intielepciunea, si tóta
calificatiunea lumésca e mai stricaciósá decátu folositoare;
la invetiatura trebuie se fimu cu atentiune la starea si des-
tinulu venitorului nostru, ce fara recunósceerea lui Dumne-
dieiu si legiloru lui eterne, nu se va poté ajunge nici una
nici alta“. Asia dara in scóle lectiunea principala a tuturoru
claseloru invetiaceiloru trebuie se se intemeieze pe cunósce-
rea lui Dumnedieiu si a Chrestinismului curatu!

Unu ce fórté caracteristicu si instructivu este despre
alta parte, pentru noii nostri invetiatori radicali de astadi, si
cuvintele lui *Herder* care le au tienutu la 1779. in cuven-
tarea sa despre „disciplina scolastica“ care, prin cele mai
petrundiétóre cuvinte arata lips'a de a formá din tinerimea
scolara unu corpu moralu. „*Nemoral'a in*
scóla, dice Herder, e sangren'a care róde incefu sub pele,
si mistue tóte membrele sanátóse, ce conviniu in atingere
cu ea. Ce póte mai seducatoriu, séu ce se delatiesce mai
usóru si cu celeritátoa la tineri decatu reulu, pe care cu
ochii i-lu atrage, si cu resuflarea ilu suga in sine. Tinerimea
e asemenea figuriloru de céra, care le putemu stramutá dupa
placulu nostru, acusi mare ori mici, acusi urite ori frumósé.
Inainte de a vrea si presimbi e aplecata de a primí ori ce
feliu de forme de invetiatura, apoi anii tineretieloru e cu ne-
putintia a-ii restitui, ba si timpul resipitoriu a formatiunei
scolare, arare ori séu fórté tardíu se póte repará si supliní,
dupa proverbiulu „ce odata au sbentu in sine omulu, aceea
cu anevoe lasa“ quo semel est imbuta recens, servabit odorem
testa diu. Cádi betrani n'au deplansu in anii betranetieloru
acea, ce in anii tineretieloru au intrelasatu? si cáti faca-
tori de rele nu s'au cáitu in locul supliciuului, despre cele
ce au invetiatu in scol'a dela sotii sei de nimica si carora
si elu au fostu complice si le-au eseriatiu? Esperinti'a co-
muna ne invétia, cá precum sunt mumele asia sunt si fi-
cele, si precum sunt invetiatorii, asia sunt si invetiaceii, si
mai vertósu acelora ce avangiaza pe carier'a sciintiloru.
Datinile si moravurile scolastice ne urmarescu neintreruptu,
pe bancile academice, in cancelariile oficiósé, si in salonu-
rile statului, sub totu decursulu vietiei nóstre, si bubele ce
ne au lovitu atunci acolo puroiéza si in anii betranetieloru nó-
stre. Cátu e dara de lipse in timpul nostru disciplin'a in
scóla, si in deprinderile cotidiane, pentru formarea morala
a tinerimei scolastice?! — Daca de presinte nu invétia ti-
nerimea ceva bunu in scóla, unde va invetiá?! Daca in
scóla face reu, unde nu va operá acelu reu?! Biserica si
statulu aradica catra tine manele o scóla! Tu institutu di-
regentalu a pasiuniloru, moravuriloru si simtiriloru tinerimei
scolare, daca tu esti perduta, atunci cu tine tóte sunt per-
dute, pentrucá din tine si dintre paratii tei trebuie se for-
méze statulu totu mai bunu si mai bunu cive, si biserica
totu mai bunu si mai bunu credinciosu. Daca tu dai statului,
Oficiolateloru, Academiiloru, Amvonuriloru si tribunaleloru
membrii nepoleiti, ce vomu audí dela aceia alta decátu unu
vuietu mojicu? Daca in tine se samena sementi'a ireligiosi-
tatii, despretiurea santei scripturi, si a altoru exemple bune
cine ar fi in stare de a le starpi acele, si unde nu se va
estinde ramii si radacinile acestoru rele pe campulu selba-
ticitu a lumei imparute civilisata de astadi? Cu bratiu des-
chisu dara sta inaintea ta o scóla! societatea omenésca
suspinandu si rugandute si pretindiendu dela tine, ca in

mladitile si floricelele concrediute grigei tale, pe care le poti inca póte de timpuriu scapá din valurile riului infuriatu si a le mantui viétia spre binele loru propriu, dora ti-va succede a picurá in inimile loru mai bune simtiuri decâtu care se observa in mediulu întreprinderilor loru cotidiane, dóra ii vei inbarbatá si face puternici in contra desfreului si-ii vei face demni de chemarea omenésca prin imbratiosiarea diligintiei si virtutii, si prin evitarea nemoralei si lenei, cu unu cuventu li vei otiei bratiulu, si-ii vei inarmá in contra infamiei, rusinei, si peccatului dominante de astadi! Binecuvéntarea cerului se se pogora preste tine o scola! Candu tu tóte le ai inplinitu aceste, si candu inaintea lui Dumnedieu vei se aradici templulu bunei fericii pentru posteritate! Nu descuragiá bunulu muncitoriu! de si propasiesce in cetu treab'a, cáci totu binele incetu se produce, iuse apoi remane in eternu ca Dumnedieu, si plantagiulu teu, invetia cei tei te vor binecuvéntá si atunci candu acuma se voru odihni in tierin'a loru in mormentu."

Asemenea se pronuncia si invetiátulu profesoru din *Heidelberg* *Schwartz*, doctoru de theologie, renumitu pentru scrierile sale pedagogice, care pre terenulu invetiamentului au obositu unu diumatate de seclu. In opulu seu intitulatu „*Das Leben in seiner Blüthe*“ oder „*Sitlichkeit Christenthum und Erziehung in ihrer Einheit*“ *esita la Lipsia 1837*, asia lamentéze: „Se dice cá omenimea din generatiune in generatiune e in desvoltare continua; daca e asia atunci intrebu unde e progresulu? In cultivarea mintii, in manufapturi, in afacerile scolastice, precum si in tóta educatiunea, unele aparitiuni sunt mari intru adeveru; dara cum ne putemu laudá cu totulu si objetulu de frunte?! Crescerea molitiunei si lasitatiei, crescerea ireligiositatiei si necunoscentiei sufletului, cresterea egoismului si avaritiei, si totu aceea asupra carui se plangé lumea moderna de astadi intrunu tonu naltu, este totulu ce putemu numi progresu!“ — In „*Toleranti'a Englesu*“ unu opu englesu, se mai dice urmatórele: „Puterea materiala nici candu nu póte reportá invingere preste cea spirituala, si precum sub cutitulu anatomicu a naturalistului sbora sufletulu, si remane numai materi'a cruda, neinsufletita, asia e si cu puterea civila, candu se amesteca si deprinde cu afacerile potestati spirituale, acést'a dupa natur'a ei de locu se eliberéza, si tóta nisuinti'a, ingrigirea, si control'a statului o arata nesuficienta si fora rezultatu.“

Asia dara tóte deprinderile si invetiaturile le intre-gesce si le trasportá in viétia studiarea religiunei, dupa cum mai susu s'a disu. Scol'a creaza florea religiositatiei, dara cultulu ortodocsu o coce spre a aduce fruptu, e sciutu cá numai din'a calda, dupa o ploé stimparata are puterea ca din florea ce se desvolta in natura se produca cu timpu fruptu coptu si gustiosu, pecandu din contra secet'a ori frigulu le doborá josu mai inainte de timpu, asia e si cu cultulu ortodocsu. In elu e frumseti'a ce incaldiesce si misca inim'a, e pricopera care inseminéza si redestépta sufletulu, e ploé productiva cu care Dumnedieu a binecuvéntatu prin cuventulu seu cugetulu si simtiulu nostru! Scol'a ortodocsa dara cu man'a intieptiunei sale aici conduce pe tinerimea scolara, unde religiositatea, acést'a semintia divina se desvolta ca din cunoscentiele imprumutate din lectiunile ei se se intarésca tinerimea si se ajunga la maturitatea sa umana. Spre acestu scopu, cum mai susu s'a disu, e delipsa espunerea cuventului viu prin unu cathichetu oratore, plinu de gratie si sciintia ca se atraga si lege catra sine inimile tinerimei fragede, ce va urmá daca in thesurile sale si-va luá materie despre ortodocsismu si pretiulu aceluia, ilu va manifestá si aprobá dupa tóta estinderea si valoarea sa. Numai acést'a e talismanulu care ne va apará si scuti in contra ori carui antiortodocsimu.

Dupa cuventu apoi se urmeze fapt'a, adeca, dupa cuventulu lui Dumnedieu, opulu lui Dumnedieu, sant'a liturgie celu mai adoratu misteriu a credintiei nóstre, centrulu si coron'a tuturor ceremoniloru prin care aratamu venerati-

unea si onorulu nostru in celu mai inaltu gradu catra creatorulu Dumnedieu; nu se póte imaginá modu care aru fi in stare asia de puternicu de a ne miscá si apropiá de tare de Dumnedieu ca sant'a liturgie. Inse acést'a numu acél'a o póte face care e pregatitu in modu crestinescu a a pricepe misteriuulu divinu ce se afla ascunsu sub ceremoniile acestui sacramentu, de aceea e de lipsa si impusu cathichetului si preotului ortodocsu ca despre arcanele acestui misteriu se instrueze previa pre tinerimea scolara ca se intieléga. Cáci dupa cum dice *Cousinu* „Crestinismulu instruire si invetiare e o melancolie si jocarie necopta, e ustanesce si micsoréza mintea, care prin invetiare s'ar pututu aradica la gradulu de uimire. Spre aradicarea putatii si aprobarea valorii acestui sacramentu e delipsa departe, ca invetiatorii dinpreuna cu invetiacei sei se peticipe si se asiste la celebrarea santei liturgii si la timp seu se se comunice toti cu santulu trupu si sange de victoriatoriu a D. nostru Isusu Christosu!“

E de lipse dicu, ca cathichetulu se propunu, si tinerimea se precunósca, cá in fiesce care ramu de sciintia e unu óre care momentu adeveratu divin, despre ce in matoriulu tractatu.

(Va urmá).

Vasile Alesandri, lauriatululu dela Montpellier.

O noua victoria a castigatu nati'a romana, serie boiulu“ din Bucuresci, unu nou dreptu la stim'a si simti'a popóreloru civilizate. Acelu, care a cantatu gloria niloru nostri, s'a incununatu si elu de gloria la lupt'a dela Montpellier din Francia, lupta la care a luat parte o multime de poeti neo-latini din tóta lumea.

Filomel'a Moldovei, iubitu Alesandri, a avutu fectura si onórea d'a vedé canteceulu seu incununatu.

Se scie cá *Societatea limbelor romane* din Montpellier avendu se serbeze implinirea de doua mii de ani dela fundarea acestui cuibu alu culturai provensale, a publicatu unu concursu pentru serbatorile Pascelorulu din acestu concursu la care a invitatu pe toti poetii popóreli de ginta latina.

Obiectulu concursulu erá unu canteceu asupra vitelatei latine si meritulu a cimentá solidaritatea popóreloru din asta vitia,

Premiulu erá o cupa antica de argintu si gloria a castigá laurii victoriei intr'o lupta la care au luat parte unu coru de poeti din tóte limbile romane: Francesi, Italiani, Spanioli, Portugezi, Valoni, Romani, Brasilieni etc.

„Presa“ anuciandu acestu stralucitu succesu, comendica si urmatórea corespondintia:

„D. Roqueferrier anucia poetulu nostru rezultatu concursulu prin urmatórea telegrama din 7/10 a le curente:“

V. Alesandri

Mircesci.

„Juriulu compusu de Mistral, Tourtoulon, Quintana Obedenaru si Ascol, Ve confera in unanimitate premiulu „*Centecului Latinu*.“ Ve asteptamu.“

Roqueferrier.

Cu tóta dorinti'a ce avú preotulu nostru de a luá parte la serbarile ce au urmatu concursulu, si la cari erá cu rabdare asteptatu de catra cultorii museloru din celelalte natii si de catra *Societatea limbelor romane*, Dlu Alesandri impeditatu de afaceri personali, fu nevoitu a decliná participati'a.

Abia respunse in sa multumindu *Societati limbilor romane* de premiulu conferitu operei sale, si primi o no-

telegrama din partea Dlui Quintana y Combis, care oferise societatii premiulu, in cuprinderea urmatoare:

V. Alesandri

Mircesci.

„Primiti, cu cordialele mele felicitari *urările ce facemu pentru Romania*. Dvóstra, care sunteți unu mare poetu. bine-voiti a fi *ecolu simpatiiloru poetiloru latini*, reuniti la Montpellier“.

Albert de Quintana.

La acésta telegrama, Dlu V. Alesandri respunde in mediatu prin cea urmatoare:

„Domnului de Quintana, Presidentulu societatii limbiloru romane.

Montpellier.

„Raportandu pretioasele sale simpatii asupra tieriei mele, Societatea limbiloru romane si-a facutu indoitu de cumpra pronuciarea sa in favorulu meu. Binevoiti ve rogu a fi intrepertulu aceluasi simtiementu pe langa confratii mei latini, si a primi personalminte prea sincer'a mea gratitudine.“

Alesandri.

La rendulu seu redactorele „Resboiului“ a felicitatu pre lauriatulu dela Montpellier prin acésta telegrama:

Dlui V. Alesandri

Mircesci.

„Acelu ale carui preludii sfióse le-ati incuragiatu la 1859, tu si Bolintineanu, este fericitu a-si uni ciripirea cu vocea Romaniei, care saluta acum cu mandrie in tine, poemu ei, pe antaiulu poetu alu Latinitatii de astadi.“

Gr. H. Granda.

Canteculu ginteii latine.

Latin'a ginta e regina
Intre ale lunei ginte mari;
Ea pórtá in frunte-o stea divina,
Lucindu prin timpii seculari.
Menirea ei totu inainte
Maretiu indrépta pasii sei
Ea merge 'n capulu altoru ginte
Versandu lumina 'n urm'a ei.

Latin'a ginta-i o vergina
Cu farmecu dulce, rapitoriu;
Strainu 'n cale-i se inclina
Si pe genunchi cade cu doru.
Frumósa, vie, zimbitóre,
Sub ceriu seninu, in aeru caldu,
Ea se oglinda 'n splendidu sóre,
Se scalda 'n mare de smaraldu.

Latin'a ginta are parte
De ale pamentului comori,
Si multu voiosu ea le imparte
Cu celelalte-a ei sorori.
Dar e teribila 'n manie,
Candu bratiulu ei liberatoru
Lovesce 'n crud'a tiranie
Si lupta pentru-alu ei onoru.

In diu'a cea de judecata,
Candu facia 'n ceriu cu Domnulu santu
Latin'a ginta o fi 'ntrebata:
„Ce ai facutu pe acestu pamentu?“
Ea va respunde susu si tare:
„O Dómnne, 'n lume câtu am statu
„In ochii sei plini de admirare
„Pe fine te-am representatu!“

V. Alesandri.

Diverse.

* **Serbatoriile latine dela Montpellier.** Cu ocaziunea aniversarei de doue mii ani dela intemeierea orasiului Montpellier si a concursului pentru „Canteculu ginteii latine“ municipalitatea acestui orasiu a hotaritu se serbatorésca dilele 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 si 17 Maiu, cu unu siru de conferintie, concerturi, iluminatii, jocuri populare, concursuri de arme, etc., petreceri, cari s'au incheiatu Mercuri 17 Maiu, cu-o espositie de gradinarie si istori'a naturala. Programulu dilei in care s'au incununata „Canteculu ginteii latine“ de Alesandri, erá celu urmatoriu: 1. Siedinti'a solemná a concursului, pentru Canteculu Latinului, s'a deschisu cu esecuti'a musicala a cantecului Canadianu. 2. Discursulu de deschidere a Dlui Quintana y Combis, deputatu alu camerei din Madrid si comisaru alu Spaniei la espositi'a din Parisu. 3. Esecuti'a unei arii nationale romane. 4. Raportulu francesu alu Dlui Roque-Ferrier asupra poesiloru concursului. 5. Proclamarea lauriatiloru si atributi'a cupei data de D. Quintana si a ramurei de lauru data de societatea Parage. 6. Cetirea poesiloru incoronate seu mentionate. 7. Esecutarea muziceii compusa de D. Marcheti din Roma pentru „Canteculu Latinului.“ 8. Discursurile delegatiloru. 9. Esecuti'a Mersului incoronarei, compusu de Filip Pedrell.

* **Condeiiulu electricu.** — O alta inventie a domnului Edison, genialulu nascocitoru alu fonografului: este vorba de „condeiiulu electricu a lui Edison.“ Condeiiulu electricu este unu aparatu, cu care se insemnéza pe hartie ordinara, nu o trasura neintrerupta cu coloare ca cu condeele ordinare si creionale, ci o trasura intrerupta formata de unu mare numeru de impunsaturi pe hartie. Aceste impunsaturi sunt facute de unu acsiuru fórté finu de otielu, care, alternativu iese si intra intr'unu tubu care se tiene in mana, si care sémana cu unu portcreionu de metalu. Acestu acsiuru umbra fórté iute; face 180 de impunsaturi pe secunda. Nu se póte scrie cu acestu condeiu totu asia de iute ca cu unu condeiu ordinaru, in sa se scrie cam cu iutiéla unui caligrafu, care ar scrie cu ingrigire litere mari. Miscarea alternativa se da condeiiului de catre unu micu electro-motoru fórté ingeniosu si simplu. Curentulu electricu care insufietiesce acestu micu aparatu se procura de catra o pila de doa elemente cu bicromatu de potasa. Sa venimu acum la aplicatiunea acestui aparatu. Am disu cá condeiiulu electricu face pe hartie o scrisóre formata dintr'unu mare numeru de mici impunsaturi apropiate unele de altele. Acésta scrisóre se citește anevoie si nici cá este acest'a scopulu inventiunii ei urmatorulu: hárti'a scrisa prin impunsaturi trebuesce considerata ca unu „negativu“ prin mijloculu caruia se póte dobandi unu numeru mare de „probe positive“ séu copii dupa desemnulu seu testulu trasu cu acsiorulu care forméza condeiiulu. Pentru a dobandi aceste probe se intrebuintiéza o presa seu tesculétiu asiediata intr'o cutie. In capaculu cutiei se pune „negativulu“ pe care ilu tiene niste resorturi speciale. Pe corpulu preseii se pune fóie de hartie alba, se lasa capaculu cutiei in josu; negativulu se aplica pe hartia alba. Cu unu rulu se intinde negreala pe nega-

tivu, negreal'a trece prin tóte impunsaturile pana la hartia alba care este dedesubtu. Se ridica capaculu si prob'a este gata. Pentru ca scrisóra se fie citita trebuie scrisu mai grosu. Cu óre-care deprindere se póte dobandi totu felulu de desenuri, se copiaza nóte de musica. Acelasi negativu póte servi pentru a produce succesivu unu mare numeru de probe, pana la o mie. Sunt mai multe metóde prin cari se póte reproduce cu iutiéla desenurile séu scrisóra manuscripta, precum este hartia Marion. Insa trebuie se recunoscemu cá cu acestu sistemu fie-care proba trebuie espusa la sóre cu atatu mai multu cu cátu timpulu este mai norosu, ast-felu cá unu acelasi desenu nu póte se dea intr'o di de cátu prea putiene probe: pe candu cu condeiulu Edison nu este trebuintia de nici o espunere la sóre. Acést'a este in cáte-va cuvinte noua inventiune a lui Edison, nascocire fericita, de óre-ce este destinata a reproduce in modulu celu mai inlesnitoru scrisóra si desenurile. Nu va trece multu timpu si acésta utila inventiune va fi introdusa in tóte biurourile unde se cere reproducere de probe multe. (Timpul).

Notitie bibliografice.

A aparutu de sub tipariu „*Motii si Curcanii*“ conferintie ténute la ateneulu din Bucuresci de A. I. Odobescu de cuprinderea: *Motii*: Rescol'a Romaniloru Ardeleni sub capetenia loru Horia, in iern'a 1784—85. Episodu din istoria Transilvaniei. *Curcanii*: Luarea Rahovei de catra ostirile romanesci, la Noemvrie 1877. Episodu din ultimulu nostru resboiu cu Turcia. Se afla de vendiare la libraria Socec et Comp. in Bucuresci. Pretiulu 2 lei noi.

* * *

A esitu de sub tipariu *Fascior'a a VII. din „Istoria Resbelului din Orientu“* redactata de Dlu A. Laurianu cu colaborarea Dloru Miron si Manliu, in Bucuresci. Cuprinsulu: Crimea. — Luptele de artilaria dela Dunare. Armat'a romana in trecutu. Activitatea resboinica in Stambul. Ilustratiuni: Muctar pasia; Canalulu dela Macinu; Bombardarea Brailei de catra Turci.

* * *

„*Cartilo Sateanului romanu*“ de Nicolae F. Negrutiu in Gherla. Cartea 5 cuprinde: „Catra Martirii romani“ din 1848—49 de And. Muresianu. „Cantarea Romaniei“ relevata de Balcescu. Acésta carte, de unu cuprinsu interesantu, in respectulu dilei de $\frac{3}{15}$. Maiu, se póte capetá si separatu cu 15 cr.

Concursu.

1211.
Nr. 284. scol.

La institutulu romanu ort. pedagogicu-teologicu din Aradu, se receru inca trei professori, unulu pentru sciintiele matematice-naturali, si altulu pentru celea pedagogice, si alu treilea pentru cele teologice. Salariulu anualu e de cáte 1000 flor. la unu postu; inse numai de la 1. ianuarie 1879. inainte, ér pana atunci salariulu anualu este totu celu vechiu de 960 fl.

Recurintii ortodossi romani se arete cá dupa terminarea studiiloru gimnasiali cu testimoniu de maturitate, au absolvatu respectivele facultati si pracs'a ce au avutu pana acum'a. Recursele se se adreseze la subscrisulu Consistoriu pana in 24. Iuniu 1878

Ceia cari vor deveni alesi, de cumva nu ar avé anii de pracs'a, se vor aplicá in primii trei ani ca provisoru cu salariulu amintitu; Consistoriulu isi resérva ca dupa

expirarea aloru trei ani se se pronuncie despre aplicari loru definitiva.

Aradu, Consistoriulu romanu ort., senatulu de scol. Siedinti'a din 23. maiu, 1878.

Ioanu Mettanu,
Episcopulu Aradulu.

Pentru deplinirea parochiei vacante gr. orientale a comuna *Govosdia* protopresvit. Jenopoliei (Borosineu) cotta Aradului, se escrie concursu, cu terminulu de alegere diua de 6 Iuniu a. c. st. v. séu pe treia di de Rosalii.

Emoluminte suntu: $\frac{1}{4}$ sesiune pamentu aratoriulu parochialu dela 49 numere de casa cu pamentu a una mesura cucuruzu sfermatu, éra de la 30 de case di rescu cáte jumătate de mesura, si stóelele indatinate.

Recurrentii au se-si trimita recursele loru provediute cu documintele prescise in statutulu organicu, — oficiu protopresviteralu in Borosineu, care este si posta ultima, celu multu pana la 3 Iuniu a. c. st. v.

Govosdia 7 Maiu 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine *Nicolau Beldea*, adm. ppresvit.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu definitiva clas'a II. rom. gr. or. din *Giul'a-magiara* (Dieces'a Aradulu cotta Békés) prin acést'a se escrie concursu cu terminulu de alegere de 25 Iuniu vechiu a. c.

Emolumintele anuali sunt: 500 fl. v. a. in bani gata 2 stangeni de lemne pentru invetiatoriu, si cortelu.

Recurrentii, cari potu fi teologi — ori preparandi soluti, sunt avisati: ca recursele provediute cu testimoniu de calificatiune si cu testimoniu despre absolvarea celu tienu aloru 6 clase gimnasiali, se le substérna Reverendissimulu Domnu Petru Chirilescu protopresbiteru si inspectoru cercualu de scóle in Kétegyháza, si intr'o dumineca séu serbatóre — nainte de alegere — se se presente in biserica pentru de a-si aretá desteritatea in cantare a alesulu invetiatoriu va fi indetoratu a tienie si cantore intr'o strana.

Recurrentii cu calificatiune mai superioara voru fi preferiti.

Datu din siedinti'a comitetulu parochialu gr. or. *Giul'a-magiara*, ténuta la 30 Apriliu 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine, *Petru Chirilescu*, protopresb. si insp.

Pe statiunea invetiatoresca din *Pusthinisiu* (Óregiu) indiestrata cu emolumintele anuali: 105 fl, 50 chible grâu, 50 punti de sare, 12 punti de lumini, 100 pondi clisa, 2 stangeni de lemne, 8 stangeni de paie, din care a se incaldi si scóla; cortelu liberu cu gradina de legumela dela fiesce care mortu, unde va fi postitu, cáte 30 cr., si pentru visitarea mortiloru cáte 20 cr., se deschide concursu pana in 28 Maiu, 1878 candu se va tienie si alegerea. Recurrentii suntu avisati recursele lor, provediute cu testimoniu de preparandie, si testimoniu de calificatiune, ale sterne protopresbiterulu tractualu din Thimisior'a si atunci in vre o di de dumineca séu de serbatóre a se arata in biserica spre documentarea desteritatii sale in cantare si tipicu.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine: *Meletiu Dreghicu*, prot. inspect. de scol.